

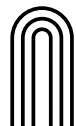
Financiële wiskunde
met uitwerking in Excel

FINANCIËLE WISKUNDE

met uitwerking in Excel

Christa Sys
Karine Van Biesen

ACADEMIA
PRESS

© Uitgeverij Academia Press
Ampla House
Coupure Rechts 88
9000 Gent
België
www.academiapress.be

Uitgeverij Academia Press maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij, de boeken- en multimediativisie van Uitgeverij Lannoo nv.

Christa Sys & Karine Van Biesen
Financiële wiskunde – met uitwerking in Excel
Gent, Academia Press, 2019, XIII + 287 pp.

Opmaak: punctilio.be

ISBN: 978 94 014 6129 0
D/2019/45/240
NUR 785

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of vermenigvuldigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woord vooraf

Inleiding

Uitblijvende oplossingen voor de Amerikaans-Chinese handelsoorlog, andere geopolitieke spanningen, de daling van de macro-economische vertrouwensindicatoren, laag groeipotentieel voor de Belgische economie, lage inflatie of zelfs deflatie, historisch laag blijvende spaarpercentages, 30% roerende voorheffing, eerder wispelturigheid op de financiële markten, ... zijn slechts enkele voorbeelden die duiden op nog altijd uitdagende financiële tijden.

Een (internet)zichtrekening kiezen, spaargeld beleggen, andere beleggingsproducten overwegen, een hypothecaire of andere lening afsluiten, een aankoop financieren, een levensverzekering afsluiten, ... In het dagelijks leven brengen deze beslissingen u in contact met financiële berekeningen. In dit handboek, bedoeld voor studenten uit het Hoger Onderwijs, wordt deze materie uitgewerkt. De digitalisering van de banken brengt ook de ontwikkeling van financiële apps met zich mee. Om de beste apps te herkennen is achterliggende theoretische kennis belangrijk.

We kozen voor concrete toepassingen en hebben de bewijsvoering tot een minimum beperkt.

Enkele voorbeelden:

- Na mijn afstuderen wil ik onmiddellijk een auto kopen. Hoeveel moet ik maandelijks sparen?
- Hoeveel kan ik lenen als ik, gedurende 25 jaar, maximaal 800 EUR per maand kan terugbetalen?
- Kies ik voor een levensverzekering bij leven of bij overlijden? En... hoe wordt de premie berekend?
- Welke investering is het meest rendabel voor mijn onderneming? Welke berekeningen moet ik uitvoeren?

Banken en verzekeringsmaatschappijen plaatsen op hun websites simulatieprogramma's voor hun courante producten. Deze programma's laten enkel de resultaten zien van de berekeningen onder de randvoorwaarden die in het programma opgenomen zijn. De webpagina wikifin.be werkt op dezelfde wijze en bevat heel wat boeiende informatie. Wij willen in dit handboek inzicht verschaffen in de berekeningen achter deze simulaties en in de impact van de randvoorwaarden.

Opnieuw worden de recente wijzigingen in de wetgeving zoveel mogelijk meegenomen in de jaarlijkse actualisatie.

Op de docentensite van de uitgeverij wordt extra online materiaal ter beschikking gesteld met tal van voorbeelden, uitgewerkt in Excel.

Handboek en onlinemateriaal

Het handboek is opgebouwd uit 5 delen. Het eerste deel over intrestberekening vormt het fundament omdat alle financiële berekeningen in essentie berekeningen met intrest zijn. Hier komen zowel de enkelvoudige als de samengestelde intrest alsook het disconto aan bod evenals de voornaamste toepassingen. Ook

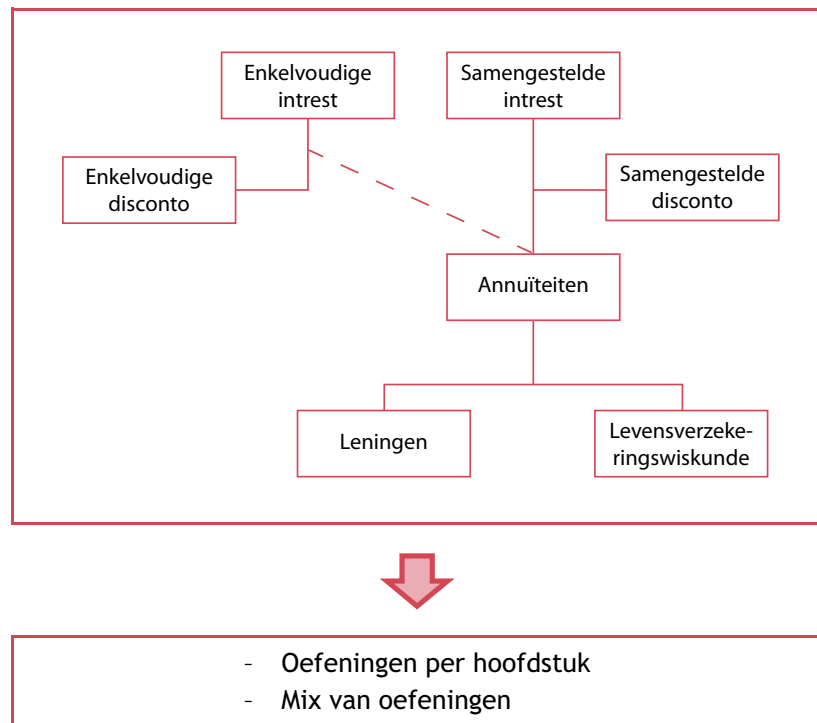
gelijkwaardige intrest komt hier ter sprake. Vervolgens worden in het deel annuïteiten de theoretische grondslagen voor de vele vormen van financiering met leningen gelegd die in het derde deel besproken worden. Daarna worden elementaire begrippen van levensverzekeringswiskunde behandeld. Hier worden intrestrekening en kansberekening gecombineerd. Voor studenten uit de richting verzekeringen is dit niet meer dan een eerste kennismaking, voor de anderen verschaft het een elementair inzicht in deze materie.

Deel 5, het onlinemateriaal, kan beschouwd worden als een samenvatting van de diverse concrete toepassingen van financiële wiskunde. Er wordt enkel met Excel gewerkt. De wiskundige verantwoording wordt gemakkelijk teruggevonden omdat de volgorde van het handboek is aangehouden. Het onlinemateriaal is terug te vinden op www.ecampuslearn.com via de unieke code in het colofon of op te vragen via info@academiapress.be. Docenten kunnen zich registreren via docenten.academiapress.be.

Het spreekwoord “Oefening baart kunst” is voor deze materie zeer zeker van toepassing. Daarom werden er talrijke oefeningen opgenomen. Naast de wiskundige opfrissing bevatten de bijlagen een oefeningenmix. Aan de hand van deze oefeningen kunnen studenten hun competenties met betrekking tot financiële wiskunde testen, al dan niet ter voorbereiding van een examen. De student kan het formularium en een rekenmachine gebruiken of kiezen voor een rekenbladprogramma.

Leertraject

Het handboek is opgebouwd volgens onderstaand leertraject:

De combinatie handboek en onlinemateriaal maakt het mogelijk de leerstof aan te passen aan de specifieke omstandigheden van een opleiding, leertraject of actuele gebeurtenis. Het kan ook gebruikt worden in het kader van afstands-

leren. Hiervoor kan, op vraag van de betrokken docent, extra materiaal ter beschikking worden gesteld.

Woord van dank

De auteurs willen de medewerkers van Academia Press alsook de vormgever danken voor de fijne samenwerking. Ook dank aan tal van docenten in andere hogescholen en opleidingsinstituten voor de opbouwende bemerkingen. Zij delen duidelijk ons enthousiasme om te komen tot een degelijk, praktisch en vlot leesbaar handboek en dat doet deugd! De auteurs van voorliggende editie engageren zich om de praktijkgerichtheid te waarborgen, de tekst up to date te houden en het onlinemateriaal steeds verder uit te werken.

Ondanks grote zorg besteed aan de redactie, correctie en lay-out kunnen er toch nog onnauwkeurigheden aan onze aandacht ontsnapt zijn. We zouden dan ook de gebruikers dankbaar zijn voor hun suggesties en constructieve opmerkingen.

De auteurs: Christa Sys
Karine Van Biesen

Gent, Juli 2019

Inhoudstafel

WOORD VOORAF		i
DEEL 1	INTRESTBEREKENING	1
Hoofdstuk 1	Inleidende begrippen	3
1.1	<i>Kapitaal</i>	3
1.2	<i>Rente</i>	3
1.2.1	Rente-, intrest- en discontobedrag	3
1.2.2	Rentevoet	4
1.2.3	Soorten rente	4
1.3	<i>Rentefactor</i>	4
1.4	<i>Nettorendement</i>	5
1.5	<i>Reëel nettorendement</i>	5
1.6	<i>Periode</i>	5
Hoofdstuk 2	Enkelvoudige intrest	7
2.1	<i>Omschrijving</i>	7
2.2	<i>Gebruik</i>	7
2.3	<i>Intrest</i>	7
2.3.1	Berekening	7
2.3.2	Voorbeelden	8
2.4	<i>Slotwaarde</i>	9
2.4.1	Berekening	9
2.4.2	Voorbeelden	9
2.4.3	Grafische voorstelling van de slotwaarde	10
2.5	<i>Afgeleide formules</i>	10
2.6	<i>Uitgewerkte voorbeelden</i>	11
2.7	<i>Verankering</i>	12
2.8	<i>Belangrijke toepassingen met enkelvoudige intrest</i>	13
2.8.1	Zichtrekening	13
2.8.2	Spaar- en termijnrekening	16
2.8.3	Kasbon	25
2.8.4	Promessen	28
Hoofdstuk 3	Samengestelde intrest	30
3.1	<i>Omschrijving</i>	30
3.2	<i>Slotwaarde</i>	31
3.2.1	Berekeningswijze	31
3.2.2	Gemengde intrestberekening	32
3.2.3	Cijfervoorbeelden	33
3.3	<i>Beginwaarde of contante waarde</i>	41
3.3.1	Berekening	41

3.3.2	Voorbeeld	42
3.4	<i>De totale intrest.</i>	43
3.5	<i>Afgeleide formules</i>	43
3.5.1	Bepaling van i	43
3.5.2	Bepaling van n	44
3.6	<i>Verankering van kennis</i>	45
Hoofdstuk 4	<i>De gelijkwaardige of equivalente rentevoet</i>	46
4.1	<i>Probleemstelling</i>	46
4.2	<i>Definities</i>	48
4.2.1	Gelijkwaardige rentevoet of equivalente rentevoet.	48
4.2.2	Werkelijke, effectieve of reële rentevoet (r of WR).	50
4.2.3	Evenredige of nominale rentevoet	50
4.3	<i>Formules.</i>	50
4.4	<i>Schematisch overzicht</i>	52
4.5	<i>Rentekracht, rente-intensiteit of onmiddellijke rentevoet δ</i>	52
4.6	<i>Voorbeeld</i>	54
Hoofdstuk 5	<i>Discontoberekening</i>	55
5.1	<i>Omschrijving</i>	55
5.2	<i>Symbolen</i>	55
5.3	<i>Disconto op enkelvoudige intrest.</i>	55
5.3.1	Enkelvoudig handelsdisconto	55
5.3.2	Enkelvoudig rationeel disconto	56
5.3.3	Cijfervoorbeeld	56
5.4	<i>Afgeleide formules met excel</i>	56
5.5	<i>Disconto op samengestelde intrest.</i>	59
5.5.1	Samengesteld handelsdisconto	59
5.5.2	Samengesteld rationeel disconto	59
5.5.3	Cijfervoorbeeld	60
5.6	<i>Leningen met vooraf betaalbare rente</i>	60
5.6.1	Leningen met vooraf betaalbare enkelvoudige intrest	60
5.6.2	Leningen met vooraf betaalbare samengestelde intrest	61
Hoofdstuk 6	<i>Het centraliseren van schulden</i>	63
6.1	<i>Omschrijving</i>	63
6.2	<i>De bepaalde vervaldag.</i>	63
6.2.1	Bepaalde vervaldag met enkelvoudige intrest.	63
6.2.2	Bepaalde vervaldag met samengestelde intrest	64
6.3	<i>De gemiddelde vervaldag</i>	65
6.3.1	Gemiddelde vervaldag met enkelvoudige intrest.	65
6.3.2	Gemiddelde vervaldag met samengestelde intrest.	66
OEFENINGEN	. . . . .	69

DEEL 2	ANNUÏTEITEN	75
Hoofdstuk 1	Inleidende begrippen	77
	1.1 <i>Etymologie</i>	77
	1.2 <i>Definities</i>	78
	1.3 <i>Soorten annuïteiten</i>	79
	1.3.1 <i>Gelijkblijvende en veranderende annuïteit</i>	79
	1.3.2 <i>Tijdelijke en eeuwigdurende annuïteit</i>	79
	1.3.3 <i>Postnumerando en prenumerando annuïteit</i>	79
	1.3.4 <i>Dadelijk ingaande en uitgestelde annuïteit</i>	79
	1.3.5 <i>Toepassingen</i>	80
	1.4 <i>Symbolen</i>	80
Hoofdstuk 2	<i>De slotwaarde van een dadelijk ingaande, enkelvoudige, tijdelijke en gelijkblijvende annuïteit</i>	81
	2.1 <i>Begripsbepaling</i>	81
	2.2 <i>Slotwaarde van deze postnumerando annuïteit</i>	81
	2.2.1 <i>Voorbeeld</i>	81
	2.2.2 <i>Algemene formule</i>	82
	2.2.3 <i>Betekenis en waarde van $s_n \uparrow_i$</i>	82
	2.2.4 <i>Uitgewerkt cijfervoorbeeld</i>	82
	2.3 <i>Slotwaarde van deze prenumerando annuïteit</i>	84
	2.3.1 <i>Voorbeeld</i>	84
	2.3.2 <i>Algemene formule</i>	84
	2.3.3 <i>Betekenis en waarde van $\ddot{s}_n \uparrow_i$</i>	85
	2.3.4 <i>Uitgewerkt cijfervoorbeeld</i>	85
Hoofdstuk 3	<i>De aanvangswaarde van een dadelijk ingaande, enkelvoudige, tijdelijke en gelijkblijvende annuïteit</i>	86
	3.1 <i>De aanvangswaarde, beginwaarde of contante waarde van een annuïteit</i>	86
	3.2 <i>Aanvangswaarde van deze postnumerando annuïteit</i>	86
	3.2.1 <i>Voorbeeld</i>	86
	3.2.2 <i>Algemene formules</i>	87
	3.2.3 <i>Betekenis en waarde van $a_n \uparrow_i$</i>	88
	3.2.4 <i>Uitgewerkt cijfervoorbeeld</i>	88
	3.3 <i>Aanvangswaarde van deze prenumerando annuïteit</i>	89
	3.3.1 <i>Voorbeeld</i>	89
	3.3.2 <i>Algemene formules</i>	90
	3.3.3 <i>Betekenis en waarde van $\ddot{a}_n \uparrow_i$</i>	90
	3.3.4 <i>Uitgewerkt cijfervoorbeeld</i>	90
	3.4 <i>Verankering van de verworven kennis</i>	91
Hoofdstuk 4	<i>De waarde van een uitgestelde annuïteit</i>	92
	4.1 <i>Begripsomschrijving</i>	92
	4.2 <i>De beginwaarde van een uitgestelde, gelijkblijvende, tijdelijke postnumerando annuïteit</i>	92

4.3	<i>Beginwaarde van een uitgestelde, gelijkblijvende, tijdelijke prenumerando annuïteit</i>	93
Hoofdstuk 5	Waarde van een annuïteit op een willekeurig tijdstip	94
5.1	<i>Waarde T_1</i>	94
5.1.1	<i>T_1 op basis van de beginwaarde</i>	94
5.1.2	<i>T_1 op basis van de eindwaarde</i>	94
5.1.3	<i>T_1 op basis van 2 annuïteiten</i>	94
5.2	<i>Waarde van T_2</i>	95
5.2.1	<i>T_2 op basis van de beginwaarde</i>	95
5.2.2	<i>T_2 op basis van de eindwaarde</i>	95
5.2.3	<i>T_2 op basis van 2 annuïteiten</i>	95
5.3	<i>Waarde van T_3</i>	95
5.3.1	<i>T_3 op basis van de beginwaarde</i>	95
5.3.2	<i>T_3 op basis van de eindwaarde</i>	95
5.3.3	<i>T_3 op basis van 2 annuïteiten</i>	95
Hoofdstuk 6	Algemene en gefractioneerde annuïteiten	97
6.1	<i>Omschrijving</i>	97
6.2	<i>Eindwaarde van een gefractioneerde postnumerando annuïteit</i>	98
6.2.1	<i>Voorstelling</i>	98
6.2.2	<i>Berekening</i>	98
6.3	<i>Eindwaarde van een gefractioneerde prenumerando annuïteit</i>	99
6.3.1	<i>Voorstelling</i>	99
6.3.2	<i>Berekening</i>	99
6.4	<i>Beginwaarde van een gefractioneerde postnumerando annuïteit</i>	99
6.4.1	<i>Voorstelling</i>	99
6.4.2	<i>Berekening</i>	99
6.5	<i>Beginwaarde van een gefractioneerde prenumerando annuïteit</i>	100
6.5.1	<i>Voorstelling</i>	100
6.5.2	<i>Berekening</i>	100
6.6	<i>Berekening van de termijn van de gewone annuïteit die de gefractioneerde vervangt</i>	100
6.7	<i>Berekening van de nominale termijn van een gefractioneerde annuïteit die een gewone annuïteit vervangt</i>	101
6.8	<i>Overgang naar algemene annuïteit</i>	101
6.9	<i>Fractionering en Excel</i>	101
Hoofdstuk 7	Veranderende postnumerando annuïteiten	102
7.1	<i>De termijnen vormen een rekenkundige rij</i>	102
7.1.1	<i>Omschrijving</i>	102
7.1.2	<i>Voorstelling</i>	103
7.1.3	<i>Berekening van de beginwaarde</i>	103
7.1.4	<i>Berekening van de eindwaarde</i>	104
7.2	<i>De termijnen vormen een meetkundige rij</i>	104
7.2.1	<i>Omschrijving</i>	104

7.2.2	Voorstelling	104
7.2.3	Berekening van de beginwaarde.	104
7.2.4	Berekening van de eindwaarde	105
Hoofdstuk 8	Perpetuïteit	106
8.1	Begripsomschrijving	106
8.2	Formule	106
8.3	Uitgewerkt voorbeeld	106
8.4	Toepassing.	107
Hoofdstuk 9	Centralisatie van annuïteiten	109
9.1	Bepaalde vervalddag	109
9.1.1	Begrip.	109
9.1.2	Formule	109
9.1.3	Voorbeeld 1	109
9.1.4	Voorbeeld 2	110
9.2	Gemiddelde vervalddag	111
9.2.1	Begrip.	111
9.2.2	Formule	111
9.2.3	Voorbeeld	111
Hoofdstuk 10	Afgeleide formules van annuïteiten	113
10.1	Berekening van a	113
10.1.1	Uit de eindwaarde postnumerando	113
10.1.2	Uit de eindwaarde prenumerando	114
10.1.3	Uit de eindwaarde postnumerando gefractioneerd	115
10.1.4	Uit de eindwaarde prenumerando gefractioneerd	116
10.1.5	Uit de beginwaarde postnumerando	117
10.1.6	Uit de beginwaarde prenumerando.	118
10.1.7	Uit de beginwaarde gefractioneerd postnumerando.	119
10.1.8	Uit de beginwaarde gefractioneerd prenumerando	120
10.2	Berekening van n	121
10.2.1	Uit de eindwaarde postnumerando	121
10.2.2	Uit de eindwaarde prenumerando	125
10.2.3	Uit de eindwaarde postnumerando gefractioneerd	127
10.2.4	Uit de eindwaarde prenumerando gefractioneerd	129
10.2.5	Uit de beginwaarde postnumerando	131
10.2.6	Uit de beginwaarde prenumerando.	133
10.2.7	Uit de beginwaarde postnumerando en gefractioneerd.	133
10.2.8	Uit de beginwaarde prenumerando gefractioneerd	135
10.3	Berekening van i	135
10.3.1	Uit de eindwaarde postnumerando	135
10.3.2	Uit de eindwaarde prenumerando	136
10.3.3	Uit een gefractioneerde postnumerando eindwaarde	137
10.3.4	Uit een gefractioneerde prenumerando eindwaarde	137
10.3.5	Uit een gewone postnumerando beginwaarde.	137
10.3.6	Uit een gewone prenumerando beginwaarde	137
10.3.7	Uit een gefractioneerde postnumerando beginwaarde	137

10.3.8	Uit een gefractioneerde prenumerando beginwaarde.	137
10.4	<i>Formules in Excel</i>	137
10.5	<i>Financiële planning / Vermogensopbouw.</i>	138
OEFENINGEN		141
DEEL 3	LENINGEN	147
Hoofdstuk 1	Leningen op vaste termijn	149
1.1	<i>Begripsomschrijving</i>	149
1.2	<i>Vervroegde terugbetaling.</i>	150
1.2.1	Vervroegde terugbetaling met eenmalige betaling van rente.	150
1.2.2	Vervroegde terugbetaling met periodieke rentebetaling.	150
1.3	<i>Voorbeeld met enkelvoudige intrest.</i>	150
1.4	<i>Voorbeeld met samengestelde intrest</i>	152
Hoofdstuk 2	Annuïteitsleningen met vaste termijnen	153
2.1	<i>Begripsomschrijving</i>	153
2.2	<i>Soorten.</i>	153
2.3	<i>Algemene formule</i>	153
2.4	<i>Afgelost bedrag</i>	154
2.5	<i>Af te lossen bedrag</i>	154
2.6	<i>Aflossing van een vaste annuïteitslening via de methode van de constante aflossingen</i>	154
2.6.1	Voorbeeld	155
2.7	<i>Aflossing van een vaste annuïteitslening volgens de methode van de progressieve aflossing</i>	156
2.7.1	Berekeningen	157
2.7.2	Voorbeelden	158
2.7.3	Excel	160
2.7.4	Willekeurig jaar	162
2.8	<i>Vervroegde aflossing</i>	164
2.8.1	Annuïteit constant en kortere looptijd	165
2.8.2	Looptijd constant en annuïteit verlaagd	165
2.8.3	Voorbeeld – mensualiteit.	165
2.9	<i>Vaste of variabele rentevoet</i>	167
2.9.1	Vaste rentevoet	167
2.9.2	Variabele rentevoet.	167
2.10	<i>Afkopen van een bestaande lening.</i>	168
2.10.1	Situatieschets.	168
2.10.2	Berekeningen	168
2.11	<i>Vervangen van een lening door een lening met een lagere intrestvoet</i>	168
2.11.1	Situatieschets.	168
2.11.2	Berekeningen	169
2.11.3	Conclusie.	170

Hoofdstuk 3	Annüiteitsleningen met veranderlijke termijnen en constante kapitaalaflossingen	171
	3.1 Begripsomschrijving	171
	3.2 Voorbeeld en delgingstabel	171
Hoofdstuk 4	Simulatie woonkrediet	173
Hoofdstuk 5	Consumentenkrediet	176
	5.1 Omschrijving	176
	5.2 Berekeningen	176
	5.3 Voorbeelden	182
	5.4 Simulatie	194
Hoofdstuk 6	Niet gereguleerde leningen	196
	6.1 Inleiding	196
	6.2 Investeringskrediet	196
	6.2.1 Begripsomschrijving	196
	6.2.2 Voorbeeld - gelijke kapitaalaflossing	197
	6.2.3 Voorbeeld - gelijke termijnen	198
	6.3 Leasing	198
	6.3.1 Theoretisch kader	198
	6.3.2 Voorbeeld	199
Hoofdstuk 7	De obligatielening	201
	7.1 Begrip	201
	7.2 Soorten	201
	7.2.1 Naargelang de emissieprijs	202
	7.2.2 Naargelang de aflossingswaarde	202
	7.2.3 Naargelang de rentevoet	202
	7.2.4 Naargelang het tijdstip van aflossing	202
	7.3 Uitgifte- c.q. koopprijs en actuariële rendement van een obligatie	203
	7.3.1 Ineens aflosbare obligatieleningen	203
	7.3.2 Obligaties aflosbaar met constante annuïteit	208
	7.3.3 Obligaties aflosbaar met constante aflossing	209
	7.4 Vanuit de praktijk	209
Hoofdstuk 8	Interessante websites	213
OEFENINGEN		214
DEEL 4	ELEMENTAIRE LEVENSVZERKERINGSWISKUNDE	217
Hoofdstuk 1	Inleiding	219
	1.1 Situering	219
	1.2 Partijen	220

	1.3	<i>Premie</i>	220
	1.4	<i>Soorten levensverzekeringen</i>	222
	1.5	<i>Sterftetafels/overlevingstafels</i>	223
	1.6	<i>Commutatietekens</i>	226
	1.7	<i>Premiereserve of wiskundige reserve</i>	228
Hoofdstuk 2		Verzekering bij leven	230
	2.1	<i>Omschrijving</i>	230
	2.2	<i>Verzekering van een kapitaal bij leven of uitgesteld kapitaal zonder tegenverzekering (UKZT)</i>	230
	2.3	<i>Verzekering van lijfrenten</i>	232
	2.3.1	<i>Nettokoopsom van een dadelijk ingaande, gelijkblijvende levenslange jaarlijkse postnumerando lijfrente</i>	232
	2.3.2	<i>Nettokoopsom van een dadelijk ingaande, gelijkblijvende levenslange jaarlijkse prenumerando lijfrente</i>	233
	2.3.3	<i>Nettokoopsom van een uitgestelde, gelijkblijvende, levenslange jaarlijkse postnumerando lijfrente</i>	234
	2.3.4	<i>Nettokoopsom van een uitgestelde, gelijkblijvende, levenslange jaarlijkse prenumerando lijfrente</i>	234
	2.3.5	<i>Nettokoopsom van een dadelijk ingaande, gelijkblijvende, tijdelijke, jaarlijkse postnumerando lijfrente</i>	235
	2.3.6	<i>Nettokoopsom van een dadelijk ingaande, gelijkblijvende, tijdelijke, jaarlijkse prenumerando lijfrente</i>	235
	2.3.7	<i>Nettokoopsom van een uitgestelde, gelijkblijvende, tijdelijke, jaarlijkse postnumerando lijfrente</i>	236
	2.3.8	<i>Nettokoopsom van een uitgestelde, gelijke, tijdelijke, jaarlijkse prenumerando lijfrente</i>	236
Hoofdstuk 3		Verzekering bij overlijden	237
	3.1	<i>Omschrijvingen</i>	237
	3.2	<i>Nettokoopsom bij een dadelijk ingaande levenslange overlijdensverzekering</i>	237
	3.3	<i>Nettokoopsom bij een uitgestelde levenslange overlijdensverzekering</i>	238
	3.4	<i>Dadelijk ingaande tijdelijke overlijdensverzekering</i>	239
	3.5	<i>Schuldsaldooverzekering</i>	240
Hoofdstuk 4		De gemengde levensverzekering	241
	4.1	<i>Omschrijvingen</i>	241
	4.2	<i>Berekening</i>	241
Hoofdstuk 5		Jaarpremies	243
	5.1	<i>Omschrijving</i>	243
	5.2	<i>Toepassingen</i>	244
	5.2.1	<i>De nettojaarpremie voor de verzekering van een uitgesteld kapitaal</i>	244
	5.2.2	<i>De nettojaarpremie voor een uitgestelde gelijke levenslange postnumerando jaarlijkse lijfrente</i>	245

5.2.3	De netto tijdelijke jaarpremie voor een levenslange overlijdensverzekering	245
5.2.4	De nettojaarpremie voor een tijdelijke overlijdensverzekering	245
5.2.5	De nettojaarpremie voor een gemengde levensverzekering.	246
OEFENINGEN	. . . . .	247
DEEL 5	FINANCIËLE BEREKENINGEN ONLINE	249
<i>Hoofdstuk 1</i>	<i>Concept</i>	<i>251</i>
<i>Hoofdstuk 2</i>	<i>Inhoud</i>	<i>257</i>
BIJLAGEN	<i>Bijlage 1 Meest gebruikte formules en symbolen</i>	261
<i>Bijlage 2</i>	<i>Wiskundige opfrissing</i>	<i>262</i>
<i>Bijlage 3</i>	<i>Werken met machten en logaritmen: extra voorbeelden en oefeningen</i>	<i>271</i>
<i>Bijlage 4</i>	<i>Oefeningenmix</i>	<i>275</i>
<i>Bijlage 5</i>	<i>Herhalingsvragen: begrippen</i>	<i>278</i>
BIBLIOGRAFIE	. . . . .	285
DE AUTEURS	. . . . .	287

Deel 1

INTRESTBEREKENING

Hoofdstuk 1.	Inleidende begrippen	3
Hoofdstuk 2.	Enkelvoudige intrest	7
Hoofdstuk 3.	Samengestelde intrest	30
Hoofdstuk 4.	De gelijkwaardige of equivalente rentevoet	46
Hoofdstuk 5.	Discontoberekening	55
Hoofdstuk 6.	Het centraliseren van schulden	63

